

DE PUNTJES OP DE

VAN HET PRACT
HUMAN

SCH
SME

MEI/JUNI 1954.

Orgaan van de
CENTRALE COMMISSIE
PRACTISCH HUMANISME

SECRETARIAAT:

MAURITSSTRAAT 64

UTRECHT

TELEFOON 22870

DE PUNTLES OP DE
HOS TCA R SCH
IMS FUMAN

DE PUNTLES OP DE
HOS TCA R SCH
IMS FUMAN
DE PUNTLES OP DE
HOS TCA R SCH
IMS FUMAN
DE PUNTLES OP DE
HOS TCA R SCH
IMS FUMAN

Een vorig maal schetsten we de ervaringen van een colportrice met een onzer leden; het is duidelijk dat dergelijke "ontmoetingen" met talloze voorbeelden kunnen vermeerderd worden.

Dit ene gebruikte beeld is er een uit vele en hoe verschillend de reacties ook mogen zijn, alle ervaringen bewijzen steeds opnieuw de noodzaak van het regelmatig persoonlijk contact met onze leden.

Noodzakelijk: om onze leden te tonen, dat zij iets meer voor ons betekenen dan alleen maar geestverwanten, netjes gerubriceerd in ons kaart-systeem, dankbare objecten van onze penningmeesters, die betalers zowel als wanbetalers altijd weten te vinden, met of zonder huisbezoekers.

Noodzakelijk: om onze leden altijd weer opnieuw te tonen dat zij leden zijn van een V e r b o n d. Die "verbondenheid" impliceert aandacht, belangstelling. Het mag niet zo zijn dat een gemeenschap ijverig bezig is met ziekenhuisbezoek te organiseren, maar de zieke leden van de gemeenschap vergeet. En dit "vergeten" is nu juist vaak geen kwestie van verzuim, doch van niet op de hoogte zijn van de feiten, niet bekend zijn met het wel en wee onzer leden.

Noodzakelijk: om het reservoir van mogelijkheden en krachten te kunnen peilen, wat Uw gemeenschap aan activiteit kan opbrengen. Schat dit alles niet gering! Ze blijken steeds weer opnieuw gevonden te worden, de leden, die bereid zijn tot dienst aan de medemens, tot het ontmoeten van de naaste om hem te doen delen in de zingeving en de vreugde van zijn geloof in het humanisme.

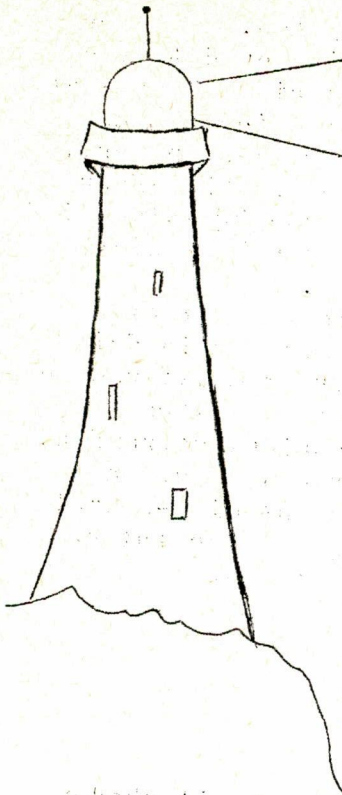
In ons vorig artikel stelden we de vraag naar het verwerken der gegevens die het gemeenschapsbestuur kan verkrijgen door huisbezoek. Een efficiënte vorm om huisbezoek-resultaten grondig te benutten, ligt in het goed functioneren van het wijkhoofd. Deze dient alle "wijkleden" te kennen. Te kennen in de beste zin van het woord; op die wijze kan het wijkhoofd een belangrijke schakel vormen tussen leden en bestuur. Met deze beperking: dat niet het gehele bestuur zich dient te occuperen met de wijkhoofden. Het bestuur kan het beste deze samenwerking beperken tot een der bestuursleden, liefst een bestuurslid, dat nauw met de leden-administratie is verbonden, b.v. 1e of 2e secretaris, zo ook 1e of 2e penningmeester.

Voorzover de gegevens die het wijkhoofd aan een der bestuursleden doorgeeft van administratieve aard zijn, hebben wij ze in dit verband niet nader te bespreken; hoewel de datum wanneer een huwelijk gesloten is toch wel belangrijk kan zijn voor bestuur en leden. Meent U ook niet dat de bloemetjes, vergezeld van een persoonlijke gelukwens, geoffreerd aan een koperen of zilveren echtpaar, zéér op prijs zullen worden gesteld?

We maken ons in het Verbond terecht zorgen over de trage toename van ons leden-tal, daarnaast ligt het probleem van leden, die ons Verbond verlaten. De gegevens die we kunnen verzamelen op de hierboven geschetste wijze zijn een waardevol hulpmiddel voor de gemeenschapsbesturen, die bereid zijn alle activiteit in te zetten om hun gemeenschap tot een levende op te bouwen.

Deze problemen liggen ten dele op ander terrein en ongetwijfeld zullen deze in het komende najaar aan de orde worden gesteld. Maar onze leden-binding is mede een taak van het Practisch Humanisme. Ook het werven van nieuwe leden vereist, dat iedere gemeenschap over een apparaat beschikt, waarin de activiteit van zovele buitenkerkelijken - wier voorkeur meer uitgaat naar practisch werk dan uitsluitend zich bezinnen op de theorieën onzer overtuiging - kan worden opgevangen en geleid. Op die manier kan onze gemeenschap het "kanaal" worden waardoor waardevolle arbeid voert naar dat, wat bindt !

=====

IN HUMANISTISCH LICHT

"Ieder mens is te koop"

Reeds bij het eerste bezoek aan een nieuwe patiënt, die de wens te kennen had gegeven eens te kunnen praten met de humanistische geestelijke verzorger, ontspon zich een gesprek over de menselijke situatie in het maatschappelijk leven. Het bleek, dat hij al een heel lage dunk had van zijn mede-mensen. Als 't er op aan komt, zei hij, is ieder mens te koop. We kunnen nog zo mooi praten.... maar al die fraaiigheid verdwijnt als sneeuw voor de zon, zodra we geld ruiken. Dan kan het ons niks schelen, of het dan wel door de beugel kan, wat we voor dat geld moeten doen.

Het was niet direct duidelijk in hoeverre hij zijn persoonlijke levenswijze trachtte te rechtvaardigen dan wel uit algemene ervaring sprak. Vermoedelijk was beide het geval. Gevoelig voor een moreel praatje zou hij zeker niet zijn. Allicht zou hij het met een toegeeflijke glimlach aanhoren, en bij zichzelf denken, dat die humanisten toch geen grote mensenkenners waren. Hij wist immers wat het leven was! Het veraste hem daarom enigszins, toen de vraag werd gedaan of hij 't er mee eens was, dat ieder zich dan maar zo duur mogelijk moest zien te verkopen. Hij probeerde er zich nog eerst uit te redden met de opmerking: "zoiets is natuurlijk het voordeligst". Maar hij begreep de bedoeling van de vraag heel goed. Je zo duur mogelijk verkopen. Dat wil immers zeggen: in de afweging van belang enerzijds en de menselijke waardigheid anderzijds het belang niet zo onmiddellijk voorop te stellen, dat we voor een zacht prijsje te koop zijn. Bedoelde hij soms, dat de mensen wat hen zelf betreft, onder de markt moesten werken? Was hij het er mee eens, dat ieder zich op prijs te houden had? Maar dat betekende dan de versterking van het menselijkheidsbesef. Men is toch wat waard! Welke waarde?

Op dit punt was het gesprek aangeland bij de vraag naar de waarde van het menselijke. Het bleek zaak eerst te weten wát dan zo voordelig te koop zou zijn. De bewering: ieder mens is te koop, was gemakkelijk uit z'n mond gerold. Blijkbaar een pasklare zin ter verontschuldiging van heel veel levenspraktijk. Maar wat er eigenlijk mee gezegd werd, bleef ondoordacht. Zo gaat het. Dagelijks gebruiken we vlotte beweringen omtrent menselijk leven en bedrijf, zonder stil te staan bij de draagwijdte ervan. Het zijn dooddoeners, dwz. opmerkingen, waarover

juist verder te praten zou zijn. Ze kunnen ons overrompelen. We hebben dan het gevoel, dat er eigenlijk nog niets mee gezegd is, en dat we er zóveel tegenover zouden kunnen stellen, dat we zo gauw niet weten waarmee te beginnen. We zouden willen zeggen, dat zeker niet ieder mens te koop is; dat het leven in voldoende mate onomkoopbare mensen kent, heel gewone, normale mensen met hun overigens sterke en zwakke zijden. Maar onze patiënt zou het niet geloven. ja, misschien zou hij zulke lieden voor slappelingen aanzien, voor stommelingen, die hun kans niet wisten te grijpen. Elk zou al gauw bij z'n mening blijven.

Intussen biedt de dooddooener zelf ons gelegenheid te over om het gesprek zin te verlenen. Ieder mens is te koop. Wat wordt er in dat geval te koop aangeboden en eventueel verkocht? Die vraag maakt van de dooddooener een klein probleem en brengt ons uit de dorre woestijn in vruchtbaar gebied. Natuurlijk kan het gesprek daarna opnieuw verzanden. Maar de mogelijkheden tot geestelijk contact zijn groter geworden. En daarmee de mogelijkheden om te beantwoorden aan verlangens die -hoewel onuitgesproken, ja misschien zelfs ontkend- de drijfveer waren tot het verzoeken om een praatje te maken met de geestelijke verzorger.

X X X X X

TJDSCHRIFT - OVERZICHT.

Casework in een Consultatiebureau voor levens- en gezinsmoeilijkheden.

artikel van Mej. C.G. Blaauw in Tijdschr.v.Maatsch.werk Nr.7 dd.5.4.'54.

Schrijfster wijst op groeiende resultaten door casework-methode, en beschrijft op vlotte wijze werkwijze van haar bureau in Den Haag. Bezielt het nadeel wat voortvloeit uit verwijzing naar het bureau van zware gevallen, waarbij oplossing van moeilijkheden dikwijls niet meer mogelijk is, zodat tijd ontbreekt zich meer met lichtere gevallen bezig te houden. Zij ziet de propaganda voor de bureaux als middel om tot betere aantrekkingskracht te geraken, en wijst op enkele mogelijkheden daartoe.

PSYCHO - CURIENTIE.

artikel van Drs. Ph.H. van Praag in zelfde nummer als boven.

Een kritische beschouwing naar aanleiding van het boek van Henri Conradi (Dr.Jac.v. Essen) "Inleiding tot de Psycho-curiëntie". Op grond van de denkbeelden van Conradi, die hij in strijd acht met verantwoorde zielszorgelijke arbeid, meent van Praag in dit artikel te moeten waarschuwen dat -hoewel dit boekje "op bepaalde mensen een grote aantrekkingskracht zal hebben- hij voor velen van hen juist huiverig is, wanneer hij hen moet denken als Psychologische zielszorgers".

Bekendheid met dit artikel kan van groot nut zijn voor ieder, die zich ernstig bezig houdt met geestelijke verzorging.

X X X X X

"Ons DUW-tje"

HOE ZEGGEN WE HET ?

DE METHODIEK VAN HET GESPREK OP DE KAMER. VI.

Een gespreks-schema voor een praatavond.

In het April-nummer van "Ons DUW-tje" bespraken we organisatie en methodiek van de praatavond. Daarbij hebben we duidelijk gemaakt, dat het, zeker onder ongeschoolde arbeiders, niet eenvoudig is een doelgericht gesprek over een bepaald onderwerp te houden. Een vrij straffe leiding moet aan het gesprek gegeven worden, wil het niet verlopen in een ongeordend gepraat over alles en nog wat, waarin elk verband gaat ontbreken en elke doelgerichtheid verloren gaat.

De raadsman, zo betoogden we, moet de gang van het gesprek in grote lijnen uitgestippeld hebben. Het gesprek kan zich dan langs deze vooraf vastgestelde lijnen ontwikkelen, de raadsman werkt dus met een schema, waarvan hij wel bereid moet zijn af te stappen als het anders, maar tegelijkertijd waardevol verloopt, maar waaraan hij vasthoudt, als er geen gegronde redenen zijn er van af te wijken.

We zegden toe een voorbeeld van zo'n schema voor een praatavond te geven en herinneren er aan, dat in zo'n schema het onderwerp dus in logisch opeenvolgende delen is gesplitst. Elk volgend deel sluit dus logisch op het voorgaande aan. Elk onderdeel wordt voorts zoveel mogelijk vragenderwijs aan de orde gesteld, zodat direct een gesprek over het betreffende onderdeel wordt uitgelokt. Wanneer door een der deelnemers al aanstonds een punt wordt aangeroerd, dat logischerwijs beter in een volgend stadium van het gesprek past, verschuift men dat naar dat volgend stadium, b.v. met de opmerking:

-Wat hij daar zegt, is van veel belang, maar het gaat al verder dan de vraag waarmee we nu bezig zijn. Laten we daar nu nog niet op door-
gaan, maar het even uitstellen. Het komt straks aan de orde.- (En de raadsman maakt een aantekening ten bewijze dat het niet vergeten zal worden). Na elk onderdeel vat de raadsman samen en wordt een voor-
lopige conclusie getrokken.

Als voorbeeld nemen we het onderwerp:
Het verschil tussen mens en dier.

Dit onderwerp is uitermate geschikt voor het doelgerichte gesprek waarom het ons te doen is. Het geeft de mogelijkheid tot bezinning op, en tot een zich rekenschap geven van wat het is, wat ons tot mens stemt. Het kan het typisch menselijke bewust maken. Het wijst in de richting van een visie op het eigen mens-zijn, die in de levenspraktijk hanteerbaar is, die voor die levenspraktijk richtsnoer kan zijn en er consequenties voor heeft.

In dit voorbeeld doen we geen enkele poging om volledig te zijn, ook niet om het aan de orde gestelde onderwerp theoretisch of filosofisch te benaderen. Daarvoor dient het ook niet. Het dient om in de mensen iets te wekken van een besef voor het wezen van mens-zijn. Het wil iets van het typisch menselijke bewust maken. De gekozen vorm is slechts een vorm daartoe. Het heeft dus niets te maken met een bijdrage tot theoretische of filosofische fundering.

We beginnen de praatavond met de afspraken over de methodiek van het gesprek, die we in ons vorige artikel gegeven hebben (geen lezing, maar gesprek; bij het onderwerp blijven; één tegelijk aan het woord; kort en duidelijk proberen te zeggen; niet steeds dezelfde aan het woord).

Dan kan men werken volgens het volgende schema:

Korte aanduiding van het onderwerp.

Verskil tussen mens en dier. Dat wat ons van het dier onderscheidt, wat ons eigenlijk tot mens maakt.

Opklimmende reeks:

In de natuur zou men zich een opklimmende reeks kunnen denken. Onder aan de reeks staat de dode stof (stenen, aarde, water). Daarop volgt....

Vraag: -Ja, wat volgt daarop, als je je dus een opklimmende reeks denkt?-

Men laat de antwoorden uit het gezelschap komen en komt tot de conclusie: dode stof- plant- dier-mens.

(In arbeidersmilieu loopt men de kans dat men het met deze conclusie niet eens is. Sommigen vinden, dat de mens in de reeks niet boven het dier staat en komen met voorbeelden van slecht menselijk gedrag, en daartegenover met voorbeelden van hondentrouw. Hier ligt dan zo'n punt, waarbij men de conclusie even open laat en uitstelt totdat we het verschil tussen mens en dier nader onderzocht zullen hebben. Om de helderheid van het gesprek niet te schaden, put men dit dus niet onmiddellijk uit.

In andere kring kan men de tegenwerping ontmoeten, dat men geen opklimmende reeks ziet, maar alleen verschillende verschijningsvormen van de cosmos, zonder dat men die in een waarderingsreeks zou willen onderbrengen. Hoewel hier tegenover te stellen valt, dat elke volgende vorm in de reeks, nieuwe eigenschappen boven de vorige vorm heeft en er op grond daarvan van een hogere, verder ontwikkelde vorm zou kunnen worden gesproken, zou men het punt ook onbeslist kunnen laten. Het gaat ons uiteindelijk om het verschil tussen mens en dier, dus om dat wat ons typisch tot mens maakt. De waardering daarvan kan eventueel buiten beschouwing blijven).

Verskil tussen plant en dode stof, dier en plant.

We gaan nu nog niet aanstonds het verschil tussen mens en dier nader bekijken, maar besteden eerst kort aandacht aan de verschillen tussen de onderste termen van de reeks. Dus:

Vraag: -Wat is nu het verschil tussen de plant en de dode stof? -De antwoorden laat men weer uit de groep opkomen: leven; voortplanting. (Op vragen over: Wat is leven, enz. die hier in de discussie kunnen opkomen, wordt niet ingegaan. Ze vormen een onderwerp apart. Het gaat nu slechts om de vaststelling van het verschil tussen plant en dode stof. Hier ligt een voorbeeld van hoe men van zijn onderwerp zou kunnen afdwalen, om een geheel ander onderwerp dat de gehele avond in beslag zou nemen, te gaan bespreken. Hoogstens maakt men nog even duidelijk, dat de grens tussen levende en dode stof niet scherp is: virussen.)

Na korte bespreking van het verschil tussen de tweede en eerste term uit de reeks volgt nu het verschil tussen de derde en tweede term: dier- en plant. Ook deze bespreking heeft slechts tot doel inleiding te zijn tot het eigenlijke onderwerp.

Vraag: -Wat is nu het verschil tussen het dier en de plant? - Toelichting: Het is niet meer leven en voortplanting, want die hebben we bij de plant ook al vastgesteld.

Men laat de antwoorden weer uit de groep opkomen.

Daar is iemand die zegt: -Het dier brengt levende jongen ter wereld.- De raadsman corrigeert niet zelf, maar vraagt aan de anderen of zij dit ook als het typische verschil tussen dier en plant kunnen zien. De antwoorden komen wel: Zaden zijn ook levend. Vissen en vogels leggen eieren. (Ze denken hoorbaar!)

Tenslotte komt het antwoord dat voldoende is: het verschil zit in de mogelijkheid tot beweging, tot het zich verplaatsen.

(In de discussie kan nog duidelijk worden, dat ook de plant een zeker vermogen tot beweging heeft: de plant voor het venster richt zich naar het licht; zich openen en sluiten van bloemkelken; maar het is beweging, gebonden aan de plaats. Er ligt hier weer een gelegenheid er op te wijzen, dat er geen absolute verschillen bestaan en dat onze vaststellingen slechts dienen om ons denken te vergemakkelijken).

De raadsman vat nu even samen: Het voorlopig bereikte is dus dat wij weten van een opklimmende reeks, van het verschil tussen plant en dode stof en tussen dier en plant.

Verskil mens en dier; minder belangrijke verschillen.

Zo zijn we gekomen tot het eigenlijke onderwerp: het verschil tussen mens en dier.

Vraag: -Is het verschil gelegen in het feit, dat wij eten, dat ons lichaam uit cellen is opgebouwd, dat wij ons bewegen, voortplanten, dat wij leven?- Neen, want deze eigenschappen zijn ook aan plant of dier eigen. Wat is het dan wel?

Men laat zo wat antwoorden komen. Er komen steekhoudende en onjuiste, belangrijke en minder belangrijke. De raadsman pikt er een paar uit. Aanvankelijk de minder belangrijke en onjuiste, stelt die ter beoordeling en voegt er zelf eventueel nog enige minder belangrijke verschillen aan toe, om pas later tot de essentiële verschillen te komen.

Een der antwoorden is: -De mens kan spreken.-

De raadsman stelt het ter discussie: De taal is het middel waarmee de mensen zich voor elkaar verstaanbaar kunnen maken. Hebben de dieren dan geen middelen om elkaar te verstaan? Zij hebben hun eigen taal, dus: taal geen typisch onderscheid tussen mens en dier. Toch typisch verschil: De menselijke taal kan kennis, gedachten, ervaringen enz., overbrengen van geslacht op geslacht. Daardoor groei, ontwikkeling, cultuur. Vermogen tot "time-binding"; om de generaties te verbinden. Dier heeft dit vermogen niet. Hier hebben we dus iets typisch menselijks ontdekt.

Een ander heeft gezegd: -De mens kan lachen, het dier niet.-

De raadsman pikt dit er weer even uit. Is er werkelijk geen dier dat lachen kan? En de ekster dan? Deze vraag dient slechts om het gesprek te verlevendigen. Maar dan weer: -Hij heeft toch gelijk, humor is typisch menselijk.-

Een grapje moet er ook tussendoor: -Heb jullie de film Bamby het hertenjong gezien? Ja? Nou dan zullen jullie je herinneren hoe het in het eerste deel van de film lente is. Je ziet hoe dan de dieren elkaar zoeken: de mannetjes de wijfjes, en de wijfjes de mannetjes. En dan staat er zoo aardig in het onderschrift bij de film: "de dieren zijn lenteziek". En nou is een typisch verschil tussen mens en dier, dat het dier alleen in de lente, maar de mens het hele jaar door "lenteziek" is.-

Maar nu alle gekheid op een stokje. (De raadsman vat weer samen.) We zijn nu tot enkele verschillen tussen mens en dier gekomen: de taal in zijn functie van "time-binding"; humor; de mens heeft veel langer tijd nodig om volwassen te worden (retardatie); bij de mens meestal maar één kind per geboorte, bij de dieren meestal meer; de mens leeft nog geruime tijd na verlies van vruchtbaarheid, het dier niet; enz. Toch zijn dit nog maar de minder belangrijke verschillen. -(Waartoe de raadsman zich voorlopig opzettelijk heeft beperkt.)

Vraag: -Maar waar liggen nu de meest wezenlijke verschillen? Wat maakt ons nu in de aller eerste plaats tot mens?

(Het is al wel eerder door de mensen genoemd of aangeduid, maar de raadsman is er voorlopig aan voorbijgegaan en heeft de minder belangrijke verschillen er uit gepikt en eerst in bespreking gebracht. Hij wil een soort climax bereiken en nu komen tot een afzonderlijke bespreking van de belangrijkste verschillen: vermogen tot denken, en zedelijk waardebesef, of, in voor de arbeider verstaanbare taal: verstand en geweten.)

Even komt er geen antwoord op de gestelde vraag. Men is nog met z'n gedachten in de vorige phase van het gesprek. Dan sluit de raadsman aan bij de tevoren toch al wel gemaakte opmerkingen: -Jij hebt het zo-even al gezegd. Je zei zo iets van dat de mens kan denken. En een ander -wie was het ook weer?- O ja, jij -geloof ik- zei dat de mens een bewustzijn heeft.

En dan komt het: -Ja ik bedoelde, de mens heeft verstand, het dier niet.- Weer de vraag aan het gezelschap: -Is dat zo?-

Meestal komen er voorbeelden, waaruit zou moeten blijken dat dieren toch ook verstand hebben; een hond kan toch kunstjes leren enz.

Raadsman voegt er voor de levendigheid van het gesprek nog een voorbeeld aan toe: Vader en dochter gaan met de hond uit. In de stad gaat vader links, dochter rechts. Hond blijft een ogenblik staan; schijnt na te denken. Dan gaat hij met de dochter mee. En dan de mop: -geen wonder, want 't was een mannetjeshond!-

En dan de conclusie: Weer geen absolute scheidingen. Eerste kiem van verstand bij hogere dieren. Maar verschil met mens tot wel zo groot,

dat we verstand, vermogen tot denken, wel als eerste zeer belangrijk verschil met dier mogen aanmerken.

(We willen straks de betekenis van dit menselijk vermogen nog apart nader beschouwen. Raadsman gaat er nu niet op door, maar wil eerst nog zedelijk waarde-besef als tweede typisch menselijk vermogen vastgesteld zien).

Vraag: -Er/nog een tweede, minstens zo belangrijke eigenschap, die ons van het dier onderscheidt. Wie kan die noemen?-

Meestal komt het antwoord niet zo concreet. Er komen aanduidingen als: een mens moet wat voor een ander over hebben. Een mens is verantwoordelijk voor zijn daden enz., waarop de raadsman weer kan aansluiten:

-Waarom moet een mens wat voor een ander over hebben? Omdat zijn verstand hem dat zegt? Of is er iets anders dat hem dit voorschrijft?

En zo, wat geholpen door de gespreksleider, komt het er wel uit: het geweten, ons vermogen om goed en kwaad te onderscheiden.

Zonder weer direct op de betekenis hiervan diep in te gaan -de raadsman wil ook dit onderwerp apart verder uitdiepen- wordt weer de conclusie getrokken.

Dus: belangrijkste eigenschappen die ons van het dier onderscheiden, ons tot mens maken: verstand en geweten, vermogen tot denken en vermogen tot onderscheiding van goed en kwaad. (Terwille van helderheid en eenvoudigheid- we voeren het gesprek met ongeschoolde arbeiders- niet verder compliceren; dus niet het waardebesef ook uitwerken tot vermogen ter onderscheiding mooi en lelijk, waar en onwaar).

In een vervolg-artikel zullen we nu de gevonden typisch menselijke vermogens: verstand en geweten, afzonderlijk nader in het gesprek brengen.

X X X X X

UIT DE BELEVENISSEN VAN EEN RAADSMAN.

Hemelvaartdag, in drie bedrijven en een naspel.

Laten we die arbeiders bezig houden, sprak een kampbeheerder in een humane opwelling. En hij ontwierp een plan dat klonk als een klok, dat klopte tot in de puntjes.

's Middags twee uur.

Vanuit zes kampen beginnen de rondritten over het eiland. Rijden met beleid, voor genoeg van de arbeiders, maar bij mekaar houden. Overal liggen immers de knijpjes die als lok-aas kunnen dienen, en eenmaal buiten de wagen zou het kunnen zijn dat je sommigen niet meer nuchter terugzag. Er zijn route-leiders die het te letterlijk opvatten. Ze ergens in de eenzaamheid langs een dijk laten parkeren om een plasje te doen (waarvan?), dan met een gangetje de oorden van vermaak doortrekken, en hun levende have nuchter en wel, maar in- op- en uitgedroogd, weer netjes in de kampen afleveren.

Na zo'n droogte komt er altijd onweer.....

's Avonds 8 uur.

Nee kereltjes, niet in de kroeg; we gaan samen uit, de hele bubs. Zes kampen-kampbeheerders- dominee- pastoor- kapelaan- en raadsman inclus, als wel- eens- en goedgezinden naar de concertzaal. De Kunst dient ons belangloos, en de buffetten verkwikken ons kosteloos. Onder contrôle dan... De dag was warm, en cultureel drooggelegd. De avond is drukkend en broeierig de zaal. Maar zoals kamelen de oase weten te vinden en te waarden, zo weten de kampbewoners het ook. De pauze stuwt ze de deuren van de zaal uit naar de bron. Nee, héél genoeglijk lijkt alles, er zit gezelligheid in het schilderij van bont gewemel. En na het aanvangsbelletje huppelt alles verkwikt de zaal weer in, hunkerend naar verder kunstgenot. Alles? In het getemperde licht vallen de hiaten op tussen de stoelen, en terwijl de grappen over het voetlicht klinken, zwelt er ergens beneden een runoer, blijkbaar van een tweede voorstelling buiten het programma om. Twéé, drie kampbeheerders verdwijnen geruisloos uit de zaal. Ach nee, niet Spaans, het gaat er Vlaams toe daar op de benedenverdieping: "De Gilde viert, de Gilde juicht!"

Tegen middernacht.

Neem me niet kwalijk geachte burgerij, maar sta niet zo te gapen voor Uw vriendelijke geveltjes. Binnen wachten vrouw en kinderen, met thee of koffie, kan niet schelen. Of een warm bed om de eenzaamheid te verdrijven. Laat óns dit haveloze gilde in de bussen trachten te krijgen, met medewerking van hun solidere kameraden, en zonder Uw afkeuring. Ja, ja, U ziet ze dansen als U het zo noemen wilt. Zeker, die knaap is pas 22, en 't is natuurlijk heerlijk dat U zich gekwetst voelt. Hij dronk anders nóóit te veel, weet U. 't Is maar dat U een reden hebt om het hoofd te schudden, maar sinds het veertiendaags verblijf in de kampen zonder gezinsleven..., enfin morgen natuurlijk op staande voet ontslag nietwaar? Krijgen ze een bon voor gratis consumptie, pikken ze na inlevering achter de rok van de kellner weer terug. Poppenkast, natuurlijk, zou U niet doen.

After the ball is over.

Een kampbeheerder die me buiten het hek brengt. 't Is laat, donker en achter de zeewering slaat de wind het water tegen de beschoeiing. Z'n gezicht staat ernstig, een gave kerel. "Ontslag heb ik mee gewacht, ze vanavond stuk voor stuk onder handen genomen, dat heeft geholpen. Toch mensen nietwaar? Met gezinnen. En als je ze aan hun lot overlaat gaan ze naar de bliksem."

Iemand heeft beweerd dat humanisme erger is dan nihilisme, want de massamens kan nog altijd gewonnen worden voor het ware geloof.

Iemand anders heeft beweerd dat humanisme kweekplaats is voor nihilisme. Aardig cirkeltje, vindt U niet?

Maar wat vindt U nou van een dergelijk sof-isme?

"Niet op reagére Lena", zei een arbeider, en dat is een eenvoudige waarheid.

Zierikzee 1 Juni 1954

d'See-Uijl.

X X X X X

NIEUWS UIT EN OM DE KAMPEN.

De Heer D. van Loon uit Goës gaat aan de verzorging van de kampen in Zeeland deelnemen. Voorlopig zal hij Raadsman Stenvert, die door ziekte verhinderd is, in kamp Souburg op Walcheren vervangen. We wensden Raadsman Stenvert spoedige beterschap en Raadsman van Loon vruchtbare arbeid toe.

In kamp Noordgouwe op Schouwen heeft men lang gedokterd aan een kampcommissie. Het wilde maar niet vlotten. Tot op een avond de kampbeheerder de mannen bij elkaar had in de cantine. Er werd gesproken over allerlei zaken van orde. En Raadsman v.d. Vliet kreeg gelegenheid voor de verzamelde kampbewoners het belang van de vorming van een kampcommissie uiteen te zetten. De commissie is er gekomen en doet nu prachtig werk in de organisatie van de vrije tijdsbesteding. Toen er een film van de Culturele Dienst draaide heeft de kampcommissie de Raadsman gevraagd de film in te leiden. De film viel juist op de vooravond van de 5e Mei. Dominee en Raadsman hebben de taken in gezamenlijk overleg verdeeld. De twee minuten stilte zijn in acht genomen. De Dominee heeft een kort herdenkingswoord uitgesproken, de Raadsman heeft de film ingeleid. Een voorbeeld van prettige samenwerking.

Onze Raadslieden doen goed in alle kampen nauw contact met de kampcommissie te onderhouden en deze in hun moeilijke en dikwijls ook teleurstelling gevende werk te steunen. Waar nog geen kampcommissie is, hebben zij zeker tot taak de vorming van een commissie te stimuleren.

X X X X X

LIJST VAN GEESTELIJKE RAADSLIEDEN VOOR DE ARBEIDERSKAMPEN

per 1 Mei 1954.

J.W. Altena	Ph. van Kleefstraat 17	Breskens
Dr. A.J. Berman	Roostenlaan 46	Eindhoven tel.4031
A. Dekker	Bonedijkstraat 206	Vlissingen tel. 725 (tijdens kantooruren)
J. Doets	Mauvestraat 64	Arnhem tel.27604
D. Dijkstra	"Sinnewente"	Beetsterzwaag tel.206
C. Gebraad	Wilhelminastraat 11	Oude Tonge tel. 1
D. van Loon	Wilhelminastraat 88	Goes tel.2218
H.A. Olink	Malvastraat 11	Arnhem tel.25041 (tijdens kantooruren)
L.P. van Oorschot	Schuitvaartgracht 51	Vlissingen tel.2992
W.H.P. Pastoor	Laanweg 29	Schoorl
E. de Priester	Calandstraat 16	Vlissingen tel.2752 (tijdens kantooruren)

A.J. Schermer	Leliënlaan 2-A	Vlissingen	tel.2752 (tijdens kantoor- uren)
C.H. Schonk	Bouwerstraat 14	Deventer	tel.5331
J. Sieders	(Hoofd Humanistische Geest. Mr.F.J. Troelstralaan 23	Verz.in Arb.kampen Assen	tel.2610 (tijdens kantoor- uren)
J.J. Smid	Scheldekade 12	Terneuzen	tel.2329
J. Stenvert	Geraniumstraat 22	Terneuzen	tel.2634 (thuis)2027 k.
Dr.Ir.B. Verhoeven	Waterkant 83	Ens(N.O.P.) Kampen	tel. 20 (thuis)506 k.
P.W.v.d. Vliet	Nwe.Boogerdstr.220 Raadsman in volledige dienst op Schouwen-Duiveland)	Zierikzee	
J. de Vries	Gentsestraat 3	Hulst(Zld)	tel. 62 (thuis) 2621 (kantoor)
Tj. de Vries	Woudsterweg 50	't Meer Heerenveen	
G.H. de Vroome	Rippingstraat 14	Alkmaar	tel.5084
D. Wessenaar	Gasthuislaan 85	Steenwijk	
J.A.v.d. Wulp	Arnaudinaplein 45	Geldrop Eindhoven	tel.61198 (thuis 7446 (kantoor)

=====